

ЦИЈЕНА:

за Црну Гору на годину 10 перп., на по год.
5 перп.; ван земље 15 франака у злату.за Црну Гору БРОЈ 10 ПАРА
за СТРАНЕ ЗЕМЉЕ БРОЈ 20 ПАРАЛИСТ ИЗЛАЗИ
УТОРНИКОМ И ПЕТКОМ

ВЈЕСНИК

АДРЕСА:

„Вјесник“ Цетиње, (Црна Гора)

ADRESSE:

„Vjesnik“ Cetinje (Monténégro)

РУКОПИСЕ ВАЉА СЛАТИ УРЕДНИШТВУ „ВЈЕСНИКА“
А ПРЕПЛАТУ И ОГЛАСЕ АДМИНИСТРАЦИЈИ
ОГЛАСИ СЕ НАПЛАЂУЈУ ПО ПОГОДБИ

Наша побједа код фоче

Храбра црногорска војска овладала је прије пет дана Фочом и њену позадину пребацила је на лијеву обалу Дрине. Непријатељски су положаји били на лијевој обали Дрине такви, да су доминирали нашим положајима и Фочом, заштићени артиљеријом и митраљезима

Наши су морали овладати противничким положајима на лијевој страни Дрине, што су прекјуче по подне и учинили. Витешке наше трупе, под заштитом артиљерије и митраљеза, пријешле су, не бирајући газове, уз страховиту противничку ватру, Дрину, напале бајонетом противника на положају, иза чега се је овај дао у дивље бјегство.

Наше храбре трупе су га продужиле гонити ка Калиновику. Нашим трупама пали су у руке непријатељски митраљези, много војника и много другог оружја и муниције.

Прелазак наших трупа преко Дрине достојан је сваког дивљења. Војници, држећи се за руке и неосврћући се на убиствену противничку ватру, дубину и брзину ријеке, дошли су на противнички утврђени логор, узели га, разбили противника, који је, благодарећи аутомобилима, успио да одвуче топовске цијеве.

Прелазак Дрине код Фоче и заузеће јаких положаја на лијевом њеном бријегу достојни су црногорске ратне историје.

Нова велика руска побједа

Двије су аустријске армије потпуно потучене. Руска војска заплијенила је 94 топа, заробила 200 официра и преко 28.000 војника. Има још даљих руских успеха на аустријском фронту. Стигла је вијест о новој сјајној побједи француске војске над Њемачком.

Овд. француски посланик саопштава званично:

Бордо, 11. септ. 1914. г. 10 сати 30 мин. у вече.

Генерал-штаб саопштава да се прва њемачка армија непрестано повлачи. Три њена корпуса била су синоћ прећерана између Вилер-Котере-а и Соасоне. Ми смо у току четири дана заузели 60—70 километара. У другој њемачкој армији 10. корпус и Гарпа, сузбијени на сјевер из баруштина С. Гоида, повлаче се. У Шампањи трећа армија се такође повлачи, њемачки центар је последије жестоке борбе најпослије попустио у околини између Сезана и Витри-а. У Аргоњи четврта њемачка армија била је одбачена на сјевер у шуме Троя-Фонтен. Пета њемачка армија која је покушала озбиљан нападај на наше десно крило одбијена је. Наша војска посјела је Васенкир.

На тај начин општи се положај знатно измијенио у нашу корист.

С друге стране, аустријска војска нападнута код Томашева била је принуђена да се у неред у повуче, она је у цјелини одбачена на запад од Рава-Руске и Дњестра. Руси опсиједају Гродек.

ДЕЛКАСЕ

Министар Ин. Дјела

Овдашњи Царско-Руски Војни Агент, г. генерал Н. Потапов, примио је ово званично саопштење:

Петроград, 30. августа у 2 сата и 30 минута по подне.

Наша је војска одржала потпуно побједу над аустро-њемачким армијама око Красника и Томашева. Непријатељ је бачен с оне стране ријеке Сан. Исто тако постигнути су и већи успјеси против Аустријанаца, који су дјелствовали на зајаду и сјеверо-зајаду од Лавова. Ми смо заробили 200 официра, до 30.000 војника, мноштво топова и муниције, а исто тако разног ратног материјала. — Потаконсти јавиће се накнадно.

Петроград, 29. августа. У 6 сати и 15 минута по подне.

Заузевши на јурниш утврђену позицију Ополе—Туробин, наша је војска гонила 28. августа непријатеље, при чему су неки њени дјелови превалили у исти дан још 30 километара. Наша коњица оперише иза леђа непријатељских. Томашев је заузет последије упорне борбе. Жестоки се бојеви продужавају између Рава—Руска и Дњестра.

На источно-пруском бојишту непријатељ је продужио наступање. Главна његова снага развија се у предјелу Мазурских Језера. Близу Мишинца и Хоржеле наша је војска одбацила њемачку војску с тешким губитцима.

Овдашње Француско Посланство саопштава:

Ситуација 10. септ. 6. час. у вече: Француске трупе имале су озбиљних успјеха против десног њемачког крила. Прва непријатељска армија била је принуђена да пријеђе Марну на сјевер од Ферту су Жуар и енглески авијатичари јавили су 9. септ. у вече да је цијела долина Марне слободна с оне стране потока Дис, Мези и Ла Фер у Тарденуу.

У Шапмањи (3. њемачка армија) француске трупе пошто су се биле повукле до Гургансона и Салона понова су пошле напријед и заузеле један дио изгубљеног терена.

У Аргоњи француске су трупе напале на 5. њемачку армију пред Васинкуром и полако напредују у долини Мезе.

У Лорени је 6. њемачка армија мало пошла напријед на путу Шато Сален, али је изгубила терена у шуми Шамноа.

Овдашње Енглеско Посланство добило је од своје Владе ово званично саопштење:

Битка се продужила јуче и непријатељ је сузбијен на цијелој линији. Сер Ђон Френч саопштава да је наш први корпус укопао 200 Нијемаца, отео 12 митраљеза Максимова система и заробио неколико војника. Наш други корпус заробио је 350 војника и једну батерију. Вели се да су Нијемци јако изнурени. Енглеске трупе, наступајући пут сјевера, пријешле су Марну.

Бој се био на граници енглеског протектората Нијасиланд. Послије жестоког отпора Нијемци су били сузбијени, изгубивши седам официра погинулих и два рањена. Ови су потоњи били заробљени са војним лекаром, два пољска топа и два митраљеза.

439.000 војника већ је ступило у британску војску од објаве рата. Парламенат је изгласао мобилизо-

вање нове војске од 500.000 војника.

Плантатори с острва Мориса понудили су британској војсци милион литара шећера, а толико исто и мрнарници у име захвалности за слободну трговину коју уживају под заштитом енглеске флоте.

Народне дужности

Париски „Temps“ доноси овај уводни чланак:

Први топовски метци француске ескадре, која је пред црногорском луком Баром потопила аустријску крстарицу, јако су одјекнули преко обадвије обале Јадранског Мора. Они наговјештавају Србима да је куцнуо час, у који су флоте Француске и Енглеске са бока напале Аустро-Угарску, којој српске трупе тек бијаху нанијеле нови и крвави пораз на Дрини и Сави. Црногорци су присуствовали извршењу смртне казне над непријатељском крстарицом, која блокирала њихово једино пристаниште, пошто га је претходно бомбардовала, — тај једини излазак, који је Аустрија

оставила Србима на Јадранско Море; они су у акту Француза видјели израз постојане правичности, предсказивање коначног успјеха, који јемчи потпора Француске како на мору, тако и на копну. 200 Француза из међународног одреда у Скадру добили су наредбу да се боре раме уз раме су војницима Краља Црне Горе. Француска је заједно са Енглеском и Русијом, само за љубав мира, попустила позивима Аустро-Угарске, потпомогнутој од Њемачке, кад је била ријеч о томе, да се Јадранско Море затвори за Србе, и да се створи привремена арбанска књажевина. Показујући се заједно са Тројним Споразумом мирољубива за све врше јемепотоњих балканских криза каква је била и 1908. приликом анексије Босне и Херцеговине, Француска је можда допринијела да даде Аустрији утисак као да се аустријске амбиције могу безгранично развити. Тај њен неограничени апетит види да се пред њега ставља непремостива препона, и то су били управо француски топови, који су навијестили српским покрајинама одсудни час освете слободе и права.

Вијест о активном уласку француских ратних бродова у Јадранско Море електризовала је талијанско јавно мишљење грозницом одушевљења. „Што чине наши ратни бродови „Цезар“ и „Кавур“, пишу и питају се у Риму мјеродавни новинари, — док француски бродови гоне „Радецке“ и „Тегетофе“ наших наслѣдствених непријатеља?“ Неутралност изгледа све више на талијанском полуострву као мјерило разборитости, којој је час откуцнуо.

Аустрија и Њемачка раздерале су Тројни Савез својим нападом без знања Италије, чије су обавезе имале чисто одбранбени карактер. Не треба Италија да плаћа њихове погрешке. Има још нешто више, Аустрија је створила сукоб, ногама газећи интересе Италије на Балкану. „Зашто би — питају се у Риму — наша слобода акције била спрјечавана везама, које више не постоје, а које ми нијесмо раскинули?“ Сви органи јавног мишљења, подстакнути свакодневним успјесима ослободилачких војска над њемачким насилљем, већ сада објављују да је интерес Италије да се не одрекне своје дужности, коју јој налажу позиви из Тријента и са краја Јадранског Мора. Талијанска гордост буни се при помисли да би Италија могла бити позвана да заузме једно земљиште, које није добила сопственим напорима. Талијански национализам довикује влади, да се она не смије више колебати и да пуцањ француског тона на Јадранском Мору доноси Италији прилику да и она опроба своју срџу. На источном крају Балканског Полуострва сусјетка Русије, Румунија, налази се према Угарској у истом положају као Италија према Аустрији. Трансилванија и темишварска жупанија насељене су Румунима. Васкрс Пољске постаје за подијелене и потлачене националности симбол овога рата против два царства, створена из одломака отетих живих народности. Ове царске круне нијесу него једно прикупљање разних цвијетова одржаних силом у једној истој вјештачкој јединици. Истинске живе народности морају се преобразити у независне државе. Јавно мишљење румунско избија на површину једном одлуком, за коју би се имало рећи да је суверена. Има ли те снаге, која би смјела помислити да му се одупре? Дужност је Румуније, да скупи своју браћу по крви. Румунија, која је већ успјела да заустави балкански сукоб, прије него што су се моћи ових младих држава исцрпијеле и њихова будућност компромитовала, има сада нов задатак да

изврши: њена част и њен интерес налажу јој да интервенише прије но што би коначни успјех њену помоћ начинио излишном. У Букурешту разумију да је добро ради рискирања да се не чека да не буде више опасности. Ови исти осјећаји дјествују и покрећу све народе на југу и истоку Европе: Италију, Румунију и балканске државе. Присуство Талат бега у Букурешту означава да и сама Турска и успркос своје вртоглаве политике није неосјетљива.

Улазак француске и енглеске флоте у Јадранско Море убрзава силу те олује, и француски топ, који је грмио у Бару, биће можда оно, што се зове свечаним покличем и пробудиће и оне силе, које још дријемају.

Ко је одговоран за европски рат?

„Кориере дела Сера“ у чланку из Рима, бавећи се питањем: ко је одговоран за данашњи европски рат, вели:

И ако се сад прва ријеч води на бојном пољу, гдје ће мач ријешити судбину народа, ипак се осјећа изакулисни рад дипломатије, да од себе одстрани одговорност и свали на другог.

Тако „Бијела Књига“ увјерава, да је 1. августа Њемачка била употребила свој утицај на Аустрију да прими ова два услова: 1.) Никакво територијално повећање на штету Србије; 2.) одрицање захтјева о учешћу аустријских чиновника у унутрашњим пословима Србије. Према Бијелој Књизи изгледа да је о првој тачци поменутих услова Аустрија дала обећање Русији, а односно друге тачке да су се још водили преговори. Да ли је Русија крива што Њемачкој није дала времена да с Аустријом сврши и другу тачку?

У енглеској „Бијелој Књизи“ стоји да је 30. јула Сазонов, на захтјев њемачког амбасадора, дао писмену формулу, да Аустрија изјави да ће из утицатама Србији изоставити оно држење које је принцип суверенитета, а Русија се обавезује обуставити све војне припреме. „Бијела Књига“ оптужује Русију да је отпочела мобилизацију кад још нијесу биле изгубљене све наде. Та берлинска тврдња није ничим документована. Али ко може тврдити да Петроград не може обратом доказати? И на послјетку је ли се бечка влада и коме обавезала да не поштовати интегритет Србије? Ово треба најприје расвијетлити. У Италији је свима познато да на захтјев Италије Аустрија није дала потребну обавезу да ће поштовати статус кво на Балкану, те је вјероватно да их није дала ни у Петрограду. Она се дакле првог августа није никоме обавезала ни на поштовање територијалног интегритета Србије, ни њеног суверенитета.

Апологија, дакле, која нам се прича из Берлина, не убјеђује. Историја ће то доцније пресудити; данас нам се чини да Њемачка узалудно тражи међу другим државама кривца европског рата.

ТЕЛЕГРАМИ

Лондон, 27. августа (званично). Одушевљење у корист регрутовања непрестано расте у Енглеској. 300 хиљада људи ступило је у регуларну војску од почетка рата. То нестрпљење да се иде под заставе још је више порасло од како су енглеске трупе имале борбу са непријатељем.

Париз, 27. августа. Сви покушаји Њемаца на нашем лијевој крилу да разбију наше трупе, које се налазе на десној обали Урка, пропали су. Енглеска војска је пријешла ријеку Марну. Напријатељ се

повукао од прилике 40 километара у центру, а на десном крилу никакве знатније промјене.

Петроград, 28. августа. (Француски комунике). Константовани су врло озбиљни симптоми општега повлачења Њемаца на цијелом фронту. Стратегијска ситуација француских трупа осјетно се побољшала. Њемци имају велике тешкоће око снабдјевања храном. Француска офанзива све се више развија. Француски Министарски Савјет ријешно је да подвргне новом лекарском прегледу све стално неспособне за војну службу и, ако се буду могли употребити, да се позову под заставе. Њемци су тражили од Гана контрибуцију у храни, обећавајући, да неће заузети варош. Предсједник општине прихватио је тај њемачки предлог и Њемци логурују „extra muros“. Њемци су запалили Пормонеј, пошто су га опљачкали. Многбројне трупе из Канаде отпутовале су за Енглеску. Енглеска Индија дала је милион фунти штерлинга за ратне потребе.

Петроград, 28. авг. Непрестана офанзива руских трупа не допушта да се тачно утврди колики је ратни плијен. Руска је војска, пошто је послје непрекидне дводневне борбе освојила утврђене позиције код Николајева, предузела готово одмах послје два часа одмора ноћни марш, у току кога је напала на нове непријатељске позиције. Том приликом заробљено је и спроведено неколико стотина људи, не рачунајући ту заробљенике, који су одмах упућивани са станица близу борбеног фронта. Руска батерија пуцала је уједино на један аустријски пароброд, наоружан митраљезима, који је пловио Вислом. Један козачки пук довео је из Француске 17 официра и 445 војника, који су били заробљени, велики број коња и стоке, и касу 17. ландверског пука са 148 хиљада круна. Двадесет вјета југоисточно од Замоска један руски пјешад. пук заробио је 100 војника са официрима. Непријатељ је упутио знатне количине резервних трупа у предно између Рава-Руска и Дњестра. Утврђено је да се њемачки војници убијали руске рањене драгоне.

Атина, 28. авг. Објављено је из бугарског извора, која се тичу неobicне концентрације грчких трупа на бугарској граници, лишена су сваког основа. Грчка није предузела никакве војне мјере. Категорички се демантују гласови, који се опет проносе у извјесним страним листовима, према којима аутономне трупе маршују на Валону.

Цариград, 28. августа. Порта је предала силама ноту, у којој их изијештава о укидању капитулација. Ова вијест изазвала је велику радост у јавном мишљењу, јер укидање капитулација има значај потпуне народне независности.

Вашингтон, 28. августа. Брод „Ред Крос“ раније звао „Хамбург“, који припада друштву Хамбург Америке и који је носио 12 болничких одреда, задржан је изненада прије одласка, и ако је имао амерканску заставу. Увјеравају да је енглески амбасадор изјавио да не може допустити одлазак брода, на коме је велика персонала њемачке народности и у коме се налазе чак и њемачки резервисте.

Лондон, 28. августа. Генерал Жофр је упутио Лорду Киченеру телеграм, у коме се топло захваљује на сталној потпори, коју су енглеске трупе указивале француској војсци, за све вријеме операција. Та потпора је у овом тренутку веома драгоцјена и њена се вриједност јако осјетила у борби, а нарочито сада противу деснога њемачкога крила. Лорд Киченер је одговорио: Енглеска је војска веома

задовољна, што може да кооперише са Французима. Енглеска се поноси високим задатком, што може да укаже своју помоћ, на коју ће генералисим Жофр моћи свагда поуздано да рачуна.

Лондон, 28. августа. Принц Алберт оперисан је од слијепог кријева. Стање његовог здравља задовољава.

Петроград, 28. августа. Министарски Савјет одобрио је да се приме у руско поданство браћа Герот, аустријски поданици, хероји из процеса у Мармарош Сигету.

Ниш, 29. августа. Пруга до београдске станице као и перонски колосједи на станици у исправном су стању за саобраћај.

Биоград, 29. августа. (Службено). У току јучерашњега дана у Биограду је било велико весеље због заузећа Земунa. У црквама су служене службе. Ред је у вароши био непоремећен. Јуче по подне два монитора приближили су се Земуну и оданде су избацили 40—50 метака на Земунски Град и на Биоград. Једним метком оштећен је „Хотел Српска Круна“. Монитори су отјерани нашом артиљеријом са града и пушчаном палбом са положаја код Земунa. У Земуну остали су Срби и већина Хрвата. Мађари, Јевреји и Њемци побјегли су. Власти су са собом повеле стотину најпознатијих Срба. Бјегство војске било је панично. У Земуну апсолутно нијесу знали о поразима аустријске војске на објема границама. У вароши је било много рањеника. Војни кругови ништа нијесу знали, што је у Биограду. То се аутентично сазнало од команданта жандармерије у Земуну, који је остао у Земуну у грађанском одјелу.

Мађари нијесу имали времена да поведу са собом 32 Србина грађанина као таоце, који су за све вријеме рата лежали у затвору.

Њих су јуче у јутро пустили. Међу одведенима су и д-р Радивојевић, д-р Бабић, прота Милин, браћа Бонарски и т. д. Предсједник општине Марковић, заједно са супругом, побјегао је са војском. Веселе у Земуну неописиво. Молепствије у цркви држао је г. Николај Велимировић, који је са командантом одреда, мајором г. Ђукићем и с професором Николом Вулићем дошао рано изјутра у Земун. У вароши се вију свуда српске тробојнице, а становништво баца на војнике цвијеће. Војне власти су живјеле у увјерењу, да неко њих шпијунира српској војсци. Ради тога су многе створили због давања знакова, а прије неколико дана издали су наредбу да се сви голубови покољу. Земун није ништа оштећен. Узнемиреност због монитора прошла је послје проласка нападних одјелена наше војске кроз варош. Данас ће опет бити у земунској цркви благодарење, на коме ће говорити г. Велимировић. У Биограду није било никакве промјене.

Петроград, 29. августа. Цар је примио у аудијенцију предсједника галицијског Сабора Дудикијевића. Руске трупе успјеле су да заобиђу лијево крило аустријске војске, која је оперисала на линији Томашев—Рави—Руска. 70.000 Њемаца у највећој хитњи пролазе кроз Белгију, да стигну у помоћ десном њемачком крилу, које је јако ослабљено у потоњим борбама.

Петроград, 29. августа. Трупе њемачке, које су пред Ганом чекале исплату контрибуције, одједном су отпутовале у источном правцу. По саопштењу, које су Њемци учинили у Копенхагену, признаје се неуспјех њемачке војске. У борбама, које су трајале два дана између Моа и Монмираја Њемци су били потучени и повлаче се на цијелом фронту.

Лондон, 29. августа. Асквит је предложио Парламенту законску основу, да се ефективно стање британске војске повиси на 1,200.000 војника.

Рим, 29. августа. По извјештајима, које је „Трибуна“ добила из поузданог извора, ситуација аустриске војске, која оперише на сјеверу, врло је тешка. Број аустриских заробљеника прелази 80.000, не рачунајући у тај број неколике десетине хиљада мртвих и рањених. На аустриској граници долази сваки дан по 50.000 нових руских војника. Битка између Рави Руске и Гродека још траје. У сектору француско-њемачком има два дана да је борба почела на фронту од 120 километара између Моа и границе. Још се не зна свршетак тога боја. Десно њемачко крило почело је да се повлачи преко Марне. Французи су отели двије њемачке заставе. Индијске трупе су искрцане у Марсељ и већ се превозе жељезницама између Марсеља и Лиона.

Берлин, 29. августа. По званичним саопштењима њемачки одреди који су пријешли Марну у потјеру за Французима били су жестоко нападнути од трупа француских из Париза. Њемачко лијево крило добило је наредабу да се повуче. Борба на западу од Вердена наставља се. Стање у Лорену и Вогезима непромијењено је. Борба је поново отпочела у источној Прусској. Принц Јоахим, најмлађи царев син, рањен је од шрапнела.

Рим, 29. августа. Битка у Польској и Галицији наставља се. Аустријанци су напредовали на југу од Лублина док Руси иду напријед на фронту Рава-Руска-Томашев. Аустрија је употребила својих 14 корпуса у Галицији.

Ниш, 29. августа. Аустријанци су приликом повлачења попалили Лозницу, Шабац и сва села Мачве и Поцерине. Становништво се махом разбјежало. Жене и дјецу, која су остала код куће, непријатељ је дијелом побио, а остатак повео са собом као таоце. (Нар. извјештај).

Петроград, 30. августа. Руске трупе успјеле су да одвоје лијево крило аустриске војске од трупа које оперишу у предјелу Томашев—Рава—Руска.

Лондон, 30. августа. Руски амбасадор у Лондону демантује вијест да су се тобож руске трупе искрцале у Француској.

Беч, 30. августа. Главни штаб јавља, да су данас за вријеме борбе били на бојном пољу Надвојвода Фридрих главни командант са шэфом главног штаба бароном Конрадом и са Насљедником Карлом Францом Јосифом.

Петроград, 30. августа. По предмету ноте коју је порта доставила истовремено о укидању капитулација и завођењу управе отоманског дуга, Петроградска Телеграфска Агенција овлаштена је, да саопшти да су силе Тројног Споразума примиле ово знању и отпочеле измјену погледа према начелу јединства у погледима и према донесеним одлукама.

Цирих, 30. августа. Народна Банка смањила је есконтну стопу на 5 од сто.

Париз, 30. августа. Телефонички из Троа под јучерашњим, да су Нијемци имали више неуспјеха а нарочито код Монмираја и Лафера. Борба се продужује према Витри и Франсоа повољно по савезнике.

Петроград, 30. августа. Њемачка влада званично је саопштила да је њемачко десно крило пријешавши Марну на истоку од Париза било принуђено да се повуче због офанзиве савезничких војска.

Берлин, 30. августа. Телеграфишу из Мајнингена да је Цар Вилхелм

извијестио Књаза од Саксен-Мајнингена да је Ернест, син Фридриха од Саксен-Мајнингена, погинуо под Намиром. Брат Велике Војвоткиње Саксонске, који је погинуо пред Мобежом, сахрањен је на томе мјесту 7. августа са војничким почастима.

Берлин, 30. августа. Пруски принц Јоахим рањен је јуче од распрскавања једног шрапнела. Једно парче зрна прошло му је кроз кук не разбивши кост. Принц је био на бојноме пољу као ордонас официр. Однесен је у војну болницу најближега гарнизона.

Атина, 30. августа. Све вијести добивене из добрих извора јављају за напредовање француских трупа. Борба траје на цијелој фронту. Увјеравају, да су понова Французи заузели Милуз. Нијемци су заузели само варош Мобеж, а утврђења још дају отпор.

Бордо, 30. августа. Француска војска имала је озбиљног успјеха на десном њемачком крилу, гдје је прва армија била принуђена да се врати на сјевер Марна, остављајући слободно долину ове ријеке. Француске трупе у Шампањи повратиле су скоро сав изгубљени терен. Француске су трупе полагаано наступиле у Аргону гдје су напале на пету њемачку армију код Вавенкура. На Мезу утврђење Женскур даје отпоре непријатељу. Шеста њемачка армија послје наступања повукла се к шуми Мату.

Атина, 30. августа. Према поузданим извјештајима, на јучерашњој сједници турских и грчких делегата, турски су делегати због опште и унутрашње ситуације у Турској инсистирали на својим предлозима и Халил беј је изјавио да не остаје друго, но да преговоре одложи на неодређено вријеме до повољнијег тренутка. Грчки су делегати примили ово знању и сједница је закључена.

Лондон, 31. августа. Званично саопштење енглеског министарства војног од 26. августа: Општи је положај повољан. Савезници напредују на својим лијевим крилима поред линије Урка и Птиморена. Енглеске трупе потиснуле се непријатеља за 16 километара, тако исто је било борби и на десном крилу поред линије Монмирај Птисопуле без икаквог резултата. На крајњем десном крилу од Витри Лефрансоа до Перес Лебен непријатељ је потиснут у правцу Ремса. У близини Линевила одбијен је један покушај Нијемаца да напредују. Напад на непријатеља продужује се дуж цијелог савезничког фронта. Британска војска тукла се цио дан и непријатељ који је стајао пред њом повукао се послје огорченог отпора, и сада прелази на сјеверну страну Марне. Пета француска армија напредовала је с истим успјехом и јавља да је заробила много непријатељских војника. Шеста француска армија на Урку имала је да издржи јаке борбе, али је и овдје непријатељ потиснут. Њемачка војска претрпјела је знатне губитке дуж цијеле линије, јер су напали свуд вршени с највећом енергијом; неке енглеске трупе опет су имале губитака, али је њихов број мали у сразмјери према борбама. У главном резултат посљедњих дводневних операција веома је задовољавајући.

Лондон, 30. августа. Званични извјештаји француске Владе од 26. августа гласе: Англо-француске трупе заробиле су много непријатељских војника, међу њима цио батаљон пјешадије као и једну митраљешку чету и заплијениле много кара.

Лондон, 31. августа. Један митинг лондонског индијског мухамеданског комитета донио је следеће резолуције: Комитет моли

држаног секретара за Индију да изволи спровести индијским трупама Њ. В. Краља њихове најбоље жеље за успјех у овој прилици која им је дата да заједно са својим енглеским војним друговима судјелују у одбрани царства на европском бојишту. Комитет даље констатује да је убјеђен да ће мухамеданске државе учинити све што могу да не буду увучене у вртлог титанске борбе, која се данас води између европских народа и да ће Турска влада чврсто остати неутрална као што је то до сада била и да неће допустити да отомански народ преварен интригама и обећањима напусти строго вршење задате ријечи о неутралности.

Лондон, 31. августа. Одушевљење у Индији за рат ванредно је велико. Сви тамошњи књажеви, најважније политичке организације које представљају све партије и опште све индиско становништво даје највидљивије доказе о својој лојалности и оданости Британскоме Царству. Учинили су великодушно понуде за помоћ како војну тако и финансијску, и влада је примила све понуде са највећом захвалношћу.

Лондон, 31. августа. Званично саопштење енглеског Министарства Војног гласи: Јуче се битка продужила и непријатељ је потиснут дуж цијеле линије. Маршал сер Џон Френч јавља да је наш први корпус сахранио 300 Нијемаца и заплијенио 12 Максимових топова и заробио неколико непријатеља, а други наш корпус заробио је 330 Нијемаца и заплијенио једну батерију. Нијемци су претрпјели велике губитке и чује се да су њихове трупе веома изнурене. Енглеске трупе пријешле су Марну у сјеверо-источном правцу.

Лондон, 31. августа. Званично саопштење енглеског адмиралитета од 28. августа гласи: Јуче и данас јаке и многобројне ескадре и флотиле извршиле су потпуна извиђања цијелог Сјеверног Мора све до Хелголандског Залива. Њемачка флота се непрестано крије у пристаништу и није учинила никакав покушај да нападну кретања омете. Ниједна њемачка јахта није се показала на отвореном мору.

Лондон, 31. августа. Од кад је рат објављен уписало се у војску 439.000 људи. Јуче је Доњи Дом изгласао нове кредите потребне за других 500.000 људи.

Париз, 31. августа. Француско-Енглеске трупе пријешле су Марну између Ферте су Жуар Марли и Шатогијери и гоне непријатеља. Енглези су заробили много Нијемаца и отели им митраљезе. Нијемци су на извјесним тачкама фронта одбачени за шездесет километара. Енглеске снаге биле су заузеле борбом цијелог дана. Њемачки су губитци врло велики између Шатогијери и Витри и Франсоа. Пруска гарда одбачена је на сјевер према Марсу у Сенгон. Акција се продужује са великим жестицама у предјелу Кан д Марни Витри, Франсоа а непријатељ је одсјечен са линије Витри Франсоа Серкез према Ремсу. Непријатељев покушај да се примакне овој вароши одбијен је.

Ваљево, 31. августа. На сјеверу на лијевој обали Саве наша се офанзива продужује. На доњој Дрини послје великог пораза који је непријатељ претрпјо није се десило ништа значајније. На осталим дјеловима фронта стање је непромијењиво.

Париз, 31. августа. На нашем лијевом крилу наши су успјеси настављени сјеверно од Марне у правцу Поасан-Компијен. Нијемци су оставили за собом много муниције и ратног материјала, доста рањеника и заробљеника. Енглеска вој-

ска заплијенила је 11 топова, велику количину материјала и заробила хиљаду и пет стотина Нијемаца. У центру непријатељ уступа на цијелом фронту између Сезона и Равињу. У Аргону Нијемци се нијесу још повукли. На десном крилу у Лорену и Вогезима нема ништа ново. Аустриска војска одбачена је на фронту Рава-Руска и Дњестар. Друга аустриска армија нападнута је од Руса у предјелу око Томашева и нагнана у бјегство.

Париз, 31. августа. Саопштана се да на лијевом крилу ситуација задовољава и ако су Нијемцима стигла појачања. Непријатељ уступа испред енглеске војске. На центру наше је наступање лагано али се врши на цијелом фронту. На десном крилу нема никакве промјене.

Лондон, 31. августа. Енглески адмиралитет потврђује да је трговачка крстарица потонула, људство је спасено.

Софија, 31. августа. Грчки посланик Наум понова је писмено обновио предсједнику Владе да ни код Ђевђелије, ни код Дојрана нема никакве концентрације трупа. Грчке трупе нијесу добиле никаквог појачања у Македонији изузевши 4000 рекрута којима се имају да допуне македонски пукови.

Лондон, 31. августа. Опште уступање непријатељског продужава се од јуче. Енглеска војска је заробила хиљаду пет стотина војника, неколико топова и митраљеза и велике количине транспортног материјала. Непријатељ се врло брзо повлачи источно од Поасана, дијелом у неред. Према каснијој информацији број јучерашњих заробљеника је већи него што је јављено. Знатни дјелови пјешадије нађени су како се крију у шумама. Они су заостали иза брзог повлачења њихових војника. Они се предају чим се покаже наша војска.

Бордо, 31. августа. Француски генерал-штаб објављује да се њемачка војска и даље повлачи. Три њезина корпуса јуче су у вече одбачена између Вилер—Котелса—Соасон. За чегири дана ми смо добили 60 и до 70 километара. Њемачки је центар одступио послје љуте борбе у предјелу између Сезана и Витрија. А Аргони је четврта армија њемачка одбачена на сјевер од шуме Троа Фонтена; пета армија, која је покушала врло озбиљан напад на наше десно крило, одбијена је. Наше су трупе заузеле Васенкур. Општа ситуација се далеко измјенила у нашу корист.

Петроград, 31. августа. На аустриском бојишту примјечене су у предјелу Гродска и њемачке трупе. Операције руске војске на оба фронта и у позадини аустриске западне војске повољно теку. Код Рава Руске јавно се запазило како су Руси успјешно преполовили бок аустриске војске.

Лондон, 1. септембра. Јављају из Остенде, да је јуче дошло до борбе у околини Оденард Курпреј између Нијемаца и Белгијанаца. Пошто је телеграфска жица прекинута, нема никаквих појединости о тој борби. Нијемци се труде да избјегну сукобе и хитају да се што прије дохвате француске границе. Белгијска војска је опет заузела Термонд.

Капландска влада мобилисала је један дио војске противу Њемачке колоније на југо-западу Африке.

Петроград, 1. септембра. У битци код Лавова највише су имали губитака италијански тиролски пукови. Само 97. пјешачки пук изгубио је двије хиљаде људи. Међу онима који су остали живи налази се и син принца Хоенлохе. Близом вароши Враце један мађарски батаљон пошто је пријешао румунску границу положио је оружје. Њемачки војници, које су заробили

Французи, причају да су много патили што нијесу могли спавати услед непрестаних напада Француза.

Јављају из Софије да се Турска под утиском посљедњих руских побједа неће усудити ни на какву авантуру противу Русије.

Вијести из Атине јављају да се на линији Чаталци — Родосто налази једна турска војска од 80 хиљада људи. Грчки листови категорички одбијају да објављују телеграме берлинског Волфовог Биро-а. *У Њемачкој почиње да недостаје оружја и муниције. Њемачка штампарија припрема земљу за један унутрашњи зајам. Руси, који долазе из Беча, причају да је аустријски пораз учинио иображавајући утисак и да се духови не могу да ослободе узнемирениости од вјероватног опсађивања пријестонице.* Послије заузећа Лавова био је сазван изванредан савет под предсједништвом грофа Берхтолда.

„Тајмс“ вели, да је Русија из основа пољувала темеље Аустро-Угарске Царевине.

Јављају из Софије, да је бугарска влада установила повлашћену тарифу на железницама њемачким и аустријским резервистима.

Париз, 1. септем. Поводом посљедњих успјеха, које су поњели Французи, предсједник француске републике Поенкаре, упутио је министру војном Миљерану писмо, у коме га моли да у име Владе честита војсци, која је уз припомоћ свога моћног савезника одбацила непријатеља источно од Париза. Те борбе, пише Поенкаре, показале су Белгијанцима квалитет француског оружја, које је гаранција за коначну побједу.

Белгијске трупе започеле су јаке борбе са аријер-гардом њемачких појачања, која иду у Француску. Оне су тукле непријатеља на неколико мјеста и поново су заузеле Термонд.

Енглеска ескадра прокрстарила је цијелим Сјеверним Морем до Хелголандског Залива, али није наишла ни на један њемачки ратни брод.

Холандска штампа почиње да износи мишљење о потреби да се Холандија одрекне неутралитета да би узела и сама учешћа у великој измјени европске карте.

Лондон, 31. августа. Званични извјештај француске Владе од 29. августа гласи: На лијевој се крилу наш успјех све више утврђује, а наше наступање продужује се сјеверно од Марне у правцу Саосна и Компјења. Нијемци су оставили велике количине муниције и ратног материјала. А тако исто много ранјеника и заробљеника. Ми смо узели још једну заставу. У центру је непријатељ попустио дуж цијелог фронта између Сезана и Режиња. У Аргоњи се Нијемци још нијесу повукли. Поред великих напора које су наше трупе учиниле у овој петодневној битци, оне још имају енергије да гоне непријатеља. На десном крилу и на Вогезима није се десило ништа ново.

Ниш, 1. септембра. Овога часа добисмо овај службени извјештај Руске Врховне Команде. Ми смо однијели потпуну побједу на цијелом аустријском фронту над сјеверном аустријском војском, притјеравши је у тјеснац на ријечи Сану. Та сјеверна војска била је појачана дјеловима њемачке војске. Од 28. до 30. августа заплијенили смо такође велики број митраљеза и доста ратног материјала. Гонјење се наставља. *Ова велика битка у Галицији, у којој је узело учешћа два милиона људи, а која је тра-*

јала 17 дана, свршена је дакле потпуном побједом наших армија.

Ваљево, 30. августа. Добивени су накнадни подаци о дугој и крвавој борби, коју су наше трупе водиле 26. и 27. августа са непријатељем, када је овај покушао пријети Дрину и Саву. 25. авг. почињући са сјевера непријатељ је на фронту Рача—Јања имао прикупљене четири цијеле дивизије и једну бригаду; укупно око 90.000 људи. Непријатељ је намјеравао да снажним нападом с овог фронта заустави наше напредовање у Сријему. Тачно у поноћи између 25. и 26. авг. непријатељ је почео пријелаз преко Дрине код ушћа Дрине и код Лиманске аде, да би пресекао наше трупе и спријечио њихово прикупљање на главним тачкама пријелаза. Непријатељ је на цијелом фронту од Бјељине до ушћа Дрине отворио јаку артиљеријску и пјешадијску ватру и покушао пријелаз на више мјеста. На главном пријелазу код Раче и Лиманске аде непријатељ је нападао од прилике са четири дивизије и једном бригадом. Наше предње трупе убрзо су одбиле напад код Лиманске аде и пребациле непријатеља на лијевој обалу Дрине са знатним губитцима. Али на ушћу Дрине непријатељ је имао више успјеха. Ту Сава између утока Дрине и Босута чини оштар и дубок лук у непријатељску страну, и услови су за пријелаз због тога особито повољни.

До подне 26. августа непријатељ је на овоме правцу заузео Рачанску царинарницу и овладао кутом што га између Раче и Расенове баре чини Сава; али послје подне наше трупе добивши појачање пријели су у напад. Послије снажне борбе артиљеријском, пушчаном и митраљешком ватром наше су се трупе кренуле на јуриш. Захваћен са десног крила непријатељ, буде најприје бачен у сјеверном правцу, а наше трупе поврате око четири часа, до подне рачанску царинарницу. Сајеран у кут што га чини Сава код Раче, звањ Парашници, непријатељ је имао да издржи најприје страховито дјјство наше артиљерије, па онда јуриш наших трупа.

Захваљујући само повољном облику тока Саве који му допушташе да наше трупе задржава бочном ватром са лијеве обале Саве и Дрине, непријатељ се спасао од катастрофе. Под заштитом ноћи, 26. авг. у вече, непријатељ је пребацио на лијевој обалу Саве своје трупе. Само у углу Порешнице задржао се један дио њихових трупа, припијен за ивицу једне шуме. Не само овдје него и јужније гдје год је покушавао пријелаз непријатељ је овога дана имао велике губитке, чак је био напустио на својој обали једну хаубицу и једну пољску батерију и шест митраљеза. Али, у поноћи између 26. и 27. августа непријатељ је покушао наново пријелаз на дијелу фронта од Бјељине до Босута.

Нарочито је упорно нападао код Лиманске аде и Раче. Код Лиманске аде према Црнобарском салашу нападала је само у првој линији цијела једна дивизија из 13. корпуса али ипак за то непријатељ није одмакао далеко од обале. Код Парашнице, гдје су му на нашој страни била остала нека одјељења, непријатељ се знатно појачао али и ту сваки његов покушај да се из Савског кута одмакне, био је сузбијен, 27. августа око подне наше трупе послје снажне припреме артиљериском ватром, пријеђу у напад код села Црне Баре.

Непријатељ није сачекао наш јуриш. У неред и са највећом журбом потекао је к Сави. Премаци-

вање непријатељских трупа вршило се на самом углу Парашничког кута коме се с наше стране није могло прићи. Мост, многобројни чамци и снажно питпомагање бочном ватром с лијеве обале Саве и Дрине, спасли су непријатеља и овог пута од потпуне катастрофе.

Али, не могући да се у широком фронту дочепату моста и својих чамаца, поједини непријатељски дјелови били су достигнути од наших трупа и у бајонетској борби уништени. Пребачени дјелови нијесу се зауставили на обали. Једни су одступили преко Саве на село Грк, други преко Дрине на село Салаш. Нешто доцније, око једног часа по подне, прешло је и лијево наше крило у напад. Тада се јужно од села Црне Баре развила очајна борба. Непријатељ је морао митраљезом тући своје властите трупе само да се не би поврнуле назад. Од ове су ватре страдали нарочито пуковни састављени од Личана.

Непријатељ није могао издржати силан напад наше пјешадије, који је био сјајно потпомогнут артиљериском ватром. Кад је послје свега тога дошао јуриш на бајонет, непријатељ је био потпуно уништен. Само они његови дјелови који су се предали, били су спасени од пропасти. У цијелом овом боју непријатељ је имао страховите губитке. *По исказу заробљеника само њук бана Јелачића, оставио је око 3000 људи на бојном пољу. На једном малом њоростору испред Лиманске аде око 1500 аустријских љешева покрива наше земљиште.* Наша обала има сада сивкасто голубију боју аустријских шињела. Сава ваља непријатељске љешеве у масама и морале су се предузети мјере да се ријека не зарази. *На цијелом фронту од Лиманске аде до Босута непријатељ је имао око десет хиљада мртвих и рањених.* Наши губитци ишчезавају према овим губитцима аустријским.

Бордо, 30. августа. Битка која је отпочела 24. августа на фронту Париз—Верден била је повољна по савезнике. Десно њемачко крило, којим је командовао генерал Фон Клик, било је приморано још одмах у почетку да се повуче јер му је пријетила опасност да буде опколјено. То крило претријело је знатне губитке. За ова четири дана Нијемци су се повукли за 75 километра. Воде се огорчене борбе у предјелу сјеверно од Сазане и Витриа. Војска генерала фон Билана и војска принца од Виртенберга повукле су се. *Савезничке војске ирешле су у офанзиву.* Борбе још трају на Орману, између Горгоре и Меље противу војске, којом командује наследник њемачког пријестоло. Десно на Вогезима не јавља се ни о каквој промјени у ситуацији. Општа ситуација потпуно се измјенила са стратегијског и тактичког гледишта.

Не само што је задржан марш Нијемаца него су они одбијени на цијелом фронту. Постоје докази да су Нијемци употребљавали зградум-дум. Један дио њемачких трупа из Белгије послан је против Руса. Принц Јоаким, млађи син цара Вилхелма, тешко је рањен. У једном телеграму из Копенхагена цијени се да су Нијемци имали до сада преко 200.000 мртвих.

Сва штампа слави заузеће Зелуна и ујоређује Србију са Белгијом; истиче и слави престиж и важност малих држава по територији али великих по срцу. *Југословени ће ускоро прославити њихово оште уједињење у једну отаџбину.*

Петроград, 30. августа. Јављају из Анверса да се званично саопштава, да се борба, која је отпочела 28. августа свршила истјеривањем Нијемаца из провинције Анверса и Лимбурга. Нијемци су такође испразнили источни дио Флиндриа. Белгијанци су заузели Термонд и Аршот. За своје успјехе имају да благодаре својој пољској артиљерији. Њемачка колона, која је марширала на сјевер, вратила се на југ.

Велика и сјајна француска побједа

При закључку листа добили смо ове важне телеграме:

РИМ, 1. септем. Према званичном саопштењу француског амбасадора у Риму, Французи су потукли 6 њемачких армија на линији Мо—Верден. Нијемци у највећем неред и бјеже ка њемачкој граници.

НИШ, 1. септем. По званичним саопштењима из Париза, Французи су однијели велику побједу над Нијемцима на цијелом фронту. Одступање потучених Нијемаца претвара се у бјегство, тако да је чак и архива њемачког генералштаба пала у руке Француза.

Рим, 1. септембра. *Руси су досјели Буковину.*

Букурешт, 1. септембра. Народ тражи ослобођење своје браће под Угарском.

У Валони је проглашено сједињење Арбаније са Турском.

ОБЗНАНА

На основу ријешења Кр. Министарског Савјета од данас, аустријске повчанице примаће се на државним благајницама само до 15. септембра ове године, послје ког дана државне благајнице обавезно их неће примати, а у приватном саобраћају могу циркулисати према курсу, који им сам саобраћај одреди.

Скреће се пажња свима повчаним заводима и појединцима, који имају аустријских повчаница, да их замијене нашим боновима или другом монетом код најближе царинарнице најдаље до горњег дана. У случају да царинарнице не би моментално располагале са довољном количином новца за размијену, исте ће издавати подносиоцима аустријских повчаница признанице са потписом старјешине царинарнице под бројем и печатом, које ће им у најкраће вријеме замијенити новцем, чим им овај стигне од Гл. Држ. Благајне.

Цетиње, 25. августа 1914. год. Бр. 7909.

Министар Финансија и Грађевина,
Р. Поповић.

ОБЗНАНА

Законом од 25. јула тек. године, пуштени су у саобраћај стари бонови од 1 и 2 перпера пошто је на њима претходно отиснут првеним мастилом датум истога закона.

Међутим, у приватном саобраћају почели су циркулисати стари бонови од 5 перпера, чија вриједност, разумије се, није легализована, а може се претпоставити, да ће се и још неповучени бонови од 10, 50 и 100 перпера појавити у промету на исти начин.

Да би се сузбиле несавјесне спекулације појединаца, овим се ставља до знања заинтересованима, да је законом призната вриједност само оних бонова од 1 и 2 перпера с горњим датумом и према томе, бонови од 1 и 2 перпера без датума црвеним мастилом, као и сви стари бонови веће вриједности, немају законске заштите.

Из канцеларије Министарства Финансија и Грађевина. Број 7919. 26. августа 1914. год. Цетиње.